

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України

Л.І.Прохоренко

Схвалено Вченою радою Інституту (протокол № 10 від «15» грудня 2022 р.)

Спеціальність 016 Спеціальна освіта/ 053 Психологія
Освітня програма Спеціальна педагогіка/ Спеціальна психологія
Ступінь Доктор філософії

Шифр дисципліни ВД1
Назва дисципліни **Послуга раннього втручання для дітей з порушеннями слуху та їхніх родин**
Навчальний рік 2021-2022
Кількість кредитів ЄКТС (годин) 2 кредити (60 годин)
Статус Вибіркова дисципліна

Короткий опис дисципліни

Курс спрямований на формування міждисциплінарних знань, умінь, навичок, які можуть допомогти майбутнім викладачам вищої школи та науковцям розробляти технології раннього втручання у роботі з дітьми з порушеннями слуху та їхніми родинами.

Під час вивчення курсу буде розглянуто

- методологію раннього втручання,
- специфіку послуги раннього втручання в системі комплексної допомоги дітям з порушеннями слуху та їхнім родинам,
- освітній компонент послуги раннього втручання для дітей з порушеннями слуху та їхніх родин.

Викладачі **Жук Валентина Володимирівна**
Литовченко Світлана Віталіївна

Контакти Тел.: Світлана Литовченко +380976841310 Валентина Жук +380662287433
Email Світлана Литовченко svetalitovchenko@ukr.net
Валентина Жук valentina.zhuk68@gmail.com

Робоча програма навчальної дисципліни

ВД1 Послуга раннього втручання для дітей з порушеннями слуху та їхніх родин

Час для консультацій   Понеділок та четвер, 14:00-15:00

Мета курсу -	формування у здобувачів базових компетентностей, зокрема, світоглядних позицій, теоретичних знань та практичних навичок для наукового вивчення проблеми ранньої допомоги дітям з порушеннями слуху та їхнім родинам з врахуванням специфіки слухомовленнєвого, соціально-комунікативного, пізнавального розвитку дітей.
---------------------	---

Завдання курсу

1. Формувати світоглядні позиції здобувачів щодо комплексного супроводу дітей раннього віку з порушеннями слуху згідно функціонального підходу, відображеного у положеннях МКФ-ДП, зокрема, акцент на внутрішній і зовнішній ресурс, активізація якого забезпечує якість функціонування дитини і родини.
2. Ознайомити із специфікою слухомовленнєвого, соціокомунікативного та пізнавального розвитку дітей раннього віку з порушеннями слуху.
3. Формувати уміння оцінювати стан та виявляти потреби дитини і її родини через інтеграцію фізичних, психічних, соціальних показників (а не діагноз або показники фізичного слуху), що знаходить відображення у значущих аспектах життєдіяльності (розвиток, участь, середовище) та визначає вектори докладання зусиль команди супроводу.
4. Формувати знання про мету, завдання, зміст та організацію раннього втручання у роботі з дітьми з порушеннями слуху.
5. Ознайомити з формами, методами, прийомами та засобами ранньої допомоги дітям з порушеннями слуху на діагностичному, корекційно-відновлювальному та корекційно-розвивальному етапах супроводу.
6. Розглянути специфіку побудови наукового дослідження, присвяченого ранньому втручання у супроводі дітей з порушеннями слуху та їхніх родин.

Загальні компетентності

- ЗК1. Здатність до аналізу та систематизації досліджень з різних галузей знань.
- ЗК2. Навички спостереження за проявами поведінки дитини для виявлення актуального рівня та моніторингу динаміки її розвитку.
- ЗК3. Здатність здійснювати кількісне та якісне оцінювання функціонального стану дитини.
- ЗК4. Здатність виявляти потреби дитини та родини.
- ЗК5. Вміння спостерігати, порівнювати, співставляти, аналізувати педагогічні явища, прогнозувати ефективність педагогічних стратегій.
- ЗК6. Здатність розробляти програми, методики, моделювати технології підтримки та ін. у науковому дослідженні.
- ЗК7. Здатність застосовувати сформовані компетентності у практичній та методичній діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності

- СК1. Здатність до аналізу та систематизації досліджень з медицини, психології, педагогіки, соціології, присвячених особливостям психофізичного розвитку дітей з порушеннями слуху раннього віку та напрямам супроводу родин.
- СК2. Здатність здійснювати кількісне та якісне оцінювання функціонального стану дитини з порушенням слуху раннього віку, рівня залученості батьків до корекційно-розвивального впливу.
- СК3. Навички спостереження за проявами слухомовленнєвої поведінки дитини для виявлення актуального рівня та моніторингу динаміки слухомовленнєвого розвитку.
- СК4. Вміння спостерігати, порівнювати, співставляти, аналізувати педагогічні явища, прогнозувати ефективність педагогічних стратегій, які є елементами раннього втручання у супроводі дітей з порушеннями слуху.
- СК5. Знання сучасних медико-технічних та педагогічних технологій корекційно-розвивального впливу на особистісний та слухомовленнєвий розвиток дітей з порушеннями слуху раннього віку.
- СК6. Здатність моделювати технології ранньої допомоги дітям з порушеннями слуху та їхнім родинам у науковому дослідженні.
- СК7. Знання принципів, методів, форм та засобів викладання курсу з раннього втручання для дітей з порушеннями слуху у вищих навчальних закладах.
- СК8. Знання особливостей психофізичного розвитку дітей з порушеннями слуху раннього віку.
- СК9. Знання чинників впливу на розвиток дітей з порушеннями слуху раннього віку.
- СК10. Знання принципів, методів та форм фахово-батьківської взаємодії у системі раннього втручання.
- СК11. Знання цілей та змісту програм раннього втручання для дітей з порушеннями слуху.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Демонструвати сучасний науковий світогляд, дотримання функціонального підходу в оцінці стану дитини.

ПРН 2. Поділяти цінності соціально-культурного розмаїття, демонструвати здатність до емпатії, емоційної підтримки родини, розуміння особистісних потреб дитини (в тому числі зумовлених функціональними, слуховими та мовленнєвими, та соціоадаптаційними труднощами) та знання способів їх задоволення, здатність поважати і враховувати родинні цінності, особистісні цінності дитини.

ПРН 3. Застосовувати у науковій діяльності знання сучасних наукових теорій, концепцій щодо раннього втручання у супроводі дітей з порушеннями слуху.

ПРН 4. Організовувати, проводити, узагальнювати та літературно

оформляти результати актуальних наукових дослідження, присвячених комплексному супроводу дітей з порушеннями слуху раннього віку.

ПРН 5. Використовувати навичками фахово-батьківської взаємодії у роботі з родинами дітей з порушеннями слуху раннього віку.

ПРН 6. Розробляти індивідуальні програми раннього втручання для дітей з порушеннями слуху з врахуванням потреб дитини та родини.

ПРН 7. Обирати та застосовувати прийнятні загальнонаукові, спеціальні, специфічні методи для наукових досліджень.

ПРН 8. Дотримуватися правил етичного поведіння та професійної етики під час роботи з родинами дітей з порушеннями слуху раннього віку, задіяними в дослідно-експериментальній діяльності.

ПРН 9. Розробляти та використовувати в освітній діяльності технології раннього втручання, які ґрунтуються на результатах досліджень медико-технічного, психолого-педагогічного, соціального спрямування та власних наукових досліджень, присвячених супроводу дітей раннього віку з порушеннями слуху та їхніх родин.

Структура навчальної дисципліни											
Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	денна форма						заочна форма				
	усього	у тому числі					усього	у тому числі			
		л	п	с	залік	екзамен		л	п	с	залік
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Модулі											
Модуль 1. Теоретичні основи раннього втручання у супроводі дітей з порушеннями слуху											
Тема 1. Концептуальні положення раннього втручання	4	2	1	1			4	2	1	1	
Тема 2. Стратегії ранньої допомоги дітям з порушеннями слуху та їхнім родинам	2	1		1			2	1		1	
Разом за змістовим модулем 1	6	3	1	2			6	3	1	1	
Модуль 2. Організація ранньої допомоги дітям з порушеннями слуху та їхнім родинам											
Тема 1. Програми раннього втручання для дітей з порушеннями слуху: міжнародний та вітчизняний досвід.	4	2	2				4	2	2		1 Залік
Тема 2. Фахово-батьківська взаємодія у ранньому втручанні для дітей з порушеннями слуху.	2	1		1			2	1		1	
Тема 3. Діяльність міждисциплінарної команди	2	1	1				2	1	1		

супроводу у роботі з дітьми з порушеннями слуху раннього віку										
Разом за змістовим модулем 2	8	4	3	1			8	4	3	1
Модуль 3. Технологія раннього втручання у супроводі дітей з порушеннями слуху										
Тема 1. Особливості слухомовленнєвого та особистісного розвитку дітей з порушеннями слуху раннього віку.	4	2	2				4	2	2	
Тема 2. Алгоритм надання послуги раннього втручання дітям з порушеннями слуху.	4	2	2				4	2	2	
Тема 3. Комплексний супровід дітей з порушеннями слуху раннього віку та їхніх родин: зміст, методи, прийоми, засоби та форми роботи.	2	1	1				2	1	1	
Разом за змістовим модулем 3.	10	5	5				10	5	5	
Модуль 4. Основи наукового дослідження з проблеми ранньої підтримки дітей з порушеннями слуху та їхніх родин										

Тема 1. Теоретико-методологічні основи наукового дослідження з раннього втручання.	2	1	1			2	1	1		1 іспит
Тема 2. Дослідження сформованості слухомовленнєвих навичок, навичок соціальної взаємодії та пізнавального розвитку дітей з порушеннями слуху раннього віку.	2	1		1		2	1		1	
Тема 3. Дослідження чинників впливу на розвиток дитини з порушенням слуху раннього віку.	4	2	2			4	2	2		
Тема 4. Загальні підходи до розроблення технології раннього втручання для дітей з порушеннями слуху.	4	2	2			4	2	2		
Разом за змістовим модулем 4.	12	6	5	1		12	6	5	1	
Усього аудиторних годин	36	18	14	4		36	14	4		
ІНДЗ	24		-	-		-		-	-	
Усього годин	60					60				

Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Концептуальні положення раннього втручання	2
2	Стратегії ранньої допомоги дітям з порушеннями слуху та їхнім родинам	1
3	Програми раннього втручання для дітей з порушеннями слуху: міжнародний та вітчизняний досвід	2
4	Фахово-батьківська взаємодія у ранньому втручанні для дітей з порушеннями слуху	1
5	Діяльність міждисциплінарної команди супроводу у роботі з дітьми з порушеннями слуху раннього віку	1
6	Особливості слухомовленнєвого та особистісного розвитку дітей з	2

	порушеннями слуху раннього віку	
7	Алгоритм надання послуги раннього втручання дітям з порушеннями слуху	2
8	Комплексний супровід дітей з порушеннями слуху раннього віку та їхніх родин: зміст, методи, прийоми, засоби та форми роботи	1
9	Теоретико-методологічні основи наукового дослідження з раннього втручання	1
10	Дослідження сформованості слухомовленнєвих навичок, навичок соціальної взаємодії та пізнавального розвитку дітей з порушеннями слуху раннього віку	1
11	Дослідження чинників впливу на розвиток дитини з порушенням слуху раннього віку	2
12	Загальні підходи до розроблення технології раннього втручання для дітей з порушеннями слуху	2

Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Концептуальні положення раннього втручання	1
2	Програми раннього втручання для дітей з порушеннями слуху: міжнародний та вітчизняний досвід	2
3	Діяльність міждисциплінарної команди супроводу у роботі з дітьми з порушеннями слуху раннього віку	1
4	Особливості слухомовленнєвого та особистісного розвитку дітей з порушеннями слуху раннього віку	2
5	Алгоритм надання послуги раннього втручання дітям з порушеннями слуху	2
6	Комплексний супровід дітей з порушеннями слуху раннього віку та їхніх родин: зміст, методи, прийоми, засоби та форми роботи	1
7	Теоретико-методологічні основи наукового дослідження з раннього втручання	1
8	Дослідження чинників впливу на розвиток дитини з порушенням слуху раннього віку	2
9	Загальні підходи до розроблення технології раннього втручання для дітей з порушеннями слуху	2

Семінарські заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Концептуальні положення раннього втручання	1
2	Стратегії ранньої допомоги дітям з порушеннями слуху та їхнім родинам	1
3	Фахово-батьківська взаємодія у ранньому втручанні для дітей з порушеннями слуху	1
4	Дослідження сформованості слухомовленнєвих навичок, навичок	1

Робоча програма навчальної дисципліни

ВД1 Послуга раннього втручання для дітей з порушеннями слуху та їхніх родин

	соціальної взаємодії та пізнавального розвитку дітей з порушеннями слуху раннього віку	
--	--	--

**Індивідуальні завдання та
підсумковий контроль**

Тема 1.   *Аналіз літературних джерел з раннього втручання, сенсорного та пізнавального розвитку дітей раннього віку з порушеннями слуху, основ слухопротезування (12 год)*

1.   Праці українських та вітчизняних фахівців з раннього втручання.
2.   Монографії та статті сучасних психологів, присвячені особливостям сенсорного та пізнавального розвитку дітей раннього віку з порушеннями слуху.
3.   Посібники та статті фахівців з медико-технічної корекції слуху.

Тема 2.   *Технологія ранньої допомоги дітям з порушеннями слуху та їхнім родинам (12 год)*

1.   Розроблення технології раннього втручання.
2.   Апробація та аналіз результатів впровадження.

Оцінювання навчальних досягнень	
Вид роботи	%
Відвідування аудиторних занять	20
Відповіді на запитання під час аудиторних занять	20
Індивідуальне завдання 1	15
Індивідуальне завдання 2	15
Підсумковий контроль (тест/іспит)	30
Всього	100

Шкали оцінювання			
Бальна	ECTS	Національна	Заліків
90-100	A	Відмінно	Зараховано
80-89	B	Добре	
70-79	C		
66-69	D	Задовільно	Не зараховано - з можливістю повторного виконання завдань
60-65	E		
35-59	FX	Незадовільно - з можливістю повторного виконання завдань	
0-34	F	Незадовільно - з повторним вивченням дисципліни	Не зараховано - з повторним вивченням дисципліни

Додаткові бали	
Вид роботи та вимоги	Бал за стобальною шкалою
1. Підготовка наукової статті на зазначену тематику	50
2. Аналіз програм раннього втручання	20
3. Аналіз форм роботи з ранньої допомоги дітям з порушеннями слуху	15

Основна (обов'язкова) література

1. Жук В.В., Литвинова В.В., Борщевська Л.В., Литовченко С.В., Шевченко В.М., Максименко Н.Л., Таранченко О.М. Особливості розвитку, виховання та навчання дітей з порушеннями слуху дошкільного віку: науково-методичний посібник / За ред. Литовченко С.В. К.: Педагогічна думка, 2011. 128 с.
2. Жук В.В. Раннє втручання у системі супроводу дітей з порушеннями слуху. Діти з особливими потребами в освітньому просторі : збірник матеріалів V Міжнародного конгресу зі спеціальної педагогіки, психології та реабілітології «Діти з особливими потребами в освітньому просторі», 10-11 жовтня 2019 року, Чернігів (Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка). Київ: Симоненко О.І., 2019. 256 с. С.54-57.
3. Жук В.В. Педагогічна допомога дітям раннього віку з порушеннями слуху. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови: збірник наук. праць / За ред. В.В. Засенка. К.: ТОВ «Наша друкарня», 2020. Вип. 16. 412 с. С. 126-143.
4. Жук В.В. Формування слухо-мовленнєвих навичок у дітей з кохлеарними імплантами. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2022, № 2(106), С. 15-27.
5. Жук В.В. Батьківсько-фахова взаємодія в освіті дітей з порушеннями слуху. Тези доповідей учасників Всеукраїнського онлайн марафону до Дня науки 16-24 травня 2022 року. Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України. Київ, 2022. С. 43-48.
6. Жук В.В. Корекційно-розвивальна допомога дітям з кохлеарними імплантами в умовах дистанційного навчання. Досвід дистанційного навчання учнів з порушеннями слуху (організаційно-ресурсне забезпечення в умовах воєнного часу): збірка тез Всеукраїнського науково-практичного семінару в рамках

- фестивалю Тижня науки (20 травня 2022 року). Київ: ФОП «Симоненко О.І.», 2022. С. 25-29.
7. Жук В.В. Слухомовленневий розвиток дітей з порушеннями слуху: адаптування до реалій воєнного часу. «Психолого-педагогічна підтримка дітей з особливими освітніми потребами в умовах війни». Матеріали науково-практичних серпневих зустрічей. 30 серпня 2022 року. Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України. Київ, 2022. С. 17-21.
  8. Жук В.В. Особливості корекційно-розвивальної роботи з дітьми з кохлеарними імплантами. Корекційно-реабілітаційна діяльність: стратегії розвитку у національному та світовому вимірі: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (23 листопада 2022 року). Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка. Суми, 2022.
  9. Концепція розвитку дошкільної освіти дітей із порушеннями слуху. Проект. / Жук В., Литвинова В., Таранченко О., Федоренко О., Шевченко В. Особлива дитина: навчання і виховання. № 2. 2014. С. 38 – 43.
  10. Концепція створення та розвитку системи раннього втручання (Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 26 травня 2021 р. № 517). Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/517-2021-%D1%80#>
  11. Литовченко С. В. Теоретичні та практичні основи реалізації системи раннього втручання для дітей з порушеннями слуху. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови. 1 (14), 2018. С. 303-309.
  12. Литовченко С. В. Деякі аспекти реалізації послуги раннього втручання для дітей з порушеннями слуху. Особлива дитина: навчання і виховання. 3 (99), 2020. С. 47-52.
  13. Міжнародна класифікація функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я (МКФ).
  14. Новий формат освітнього середовища: діти з порушеннями слуху у початковій школі: навчально-методичний посібник / О.М. Таранченко, О.Ф.Федоренко. Київ, 2020. 223 с.
  15. Освіта дітей з порушеннями слуху: сучасні тенденції та технології: Навчально-методичний посібник / О.М. Таранченко, С.В. Литовченко, О.Ф. Федоренко, В.В., Жук В.В., Литвинова, В.М. Шевченко. Київ: вид-во ФОП Симоненко О.І., 2018, 250 с.
  16. Пасічник І. П., Кукуруза Г. В. Міждисциплінарна сімейно-центрована програма раннього втручання на етапі первинної медико-санітарної допомоги дітям. Перинатологія и педиатрія. №4(56), 2013. С. 105-107.
  17. Сучасний курикулум в освіті дітей з порушеннями слуху :

методичні рекомендації / С.В Литовченко, О.М. Таранченко, В.В. Жук, В.М. Шевченко, В.В. Литвинова, О.Ф. Федоренко. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021. 322 с.
<https://lib.iitta.gov.ua/731776/>

18. Таранченко О. М. Пріоритетні напрями розвитку системи освіти осіб з порушеннями слуху в Україні. [Електронний ресурс] Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови : зб. наук. пр. / НАПН України, Ін-т спец. педагогіки; ГО «Асоціація фахівців спеціальної та інклюзивної освіти». К.: 2015. Вип. 10. С. 177–183. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ooop_2015_10_32
19. Шевченко В. М. Сучасні методи реабілітації дітей з порушеннями слуху. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови: наук.-метод. зб.: Вип. 4. Частина 1. / за ред. В.В. Засенка, А.А. Колупаєвої. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2013. С. 95-102.
20. Phillips, D. (2012). Early Childhood Development and Disability: A discussion paper. World Health Organization.
21. Trivette, C., Dunst, C., & Hamby, D. (2010). Influences of Family-Systems Intervention Practices on Parent-Child Interactions and Child Development. Topics in Early Childhood Special Education, 30(1), 3-19

Додаткова література та інші джерела інформації

1. Антонова О. Є. Педагогічні технології та їх класифікація як наукова проблема. Сучасні технології в освіті. Ч. 1. Сучасні технології навчання : наук.-допом. бібліогр. покажч. Вип. 2 НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського / упоряд.: Філімонова Т. В., Тарнавська С. В., Орищенко І. О. та ін.; наук. консультант Антонова О. Є. ; наук. ред. Березівська Л. Д. Київ, 2015. С. 8-15. <http://eprints.zu.edu.ua/20637/1/%D0%90%D0%BD%D1%82%D0%BE%D0%BD%>
2. Боярчук О. Д. Анатомія, фізіологія и патологія органів слуху та мови: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Луганськ: Альма-матер, 2008. 175 с. Режим доступу: http://anatomy.luguniv.edu.ua/ukr_studies/hearing_language.pdf
3. Заїка С.К. Роль батьків у навчально-виховному процесі дітей дошкільного віку з кохлеарними імплантатами. Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки). Випуск №6 (2015). Режим доступу: <https://aqce.com.ua/vypusk-6/zaika-sk-rol-batkiv-u-navchalno-vihovnomu-procesi-ditej-doshkilnogo-viku-z-kohlearnimi-implantami.html>

4. Колишкін О. В. Загальна характеристика дітей з порушенням слуху. Особливості психічного розвитку дітей з порушенням слуху. Причини порушення слухового аналізатора. Вступ до спеціальності «Корекційна освіта»: навч. посіб. для ВНЗ. Суми: Унів. кн., 2016. С. 76–90.
5. Луцько К. В., Мартинчук О. В., Круглик О. П., Губар С. Ю. та ін. Програма розвитку глухих дітей дошкільного віку (глухі, зі зниженим слухом, з кохлеарними імплантами). 2019. Режим доступу: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/29860/7/O_Martynchuk_K_Lutsko_Progr_2019.pdf
6. Мороз Б. С., Овсяник В. П., Луцько К. В. Корекційні технології у слухопротезуванні дітей. Київ, 2008.
7. Освітні технології: навчально-методичний посібник / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін.; за заг. ред. О. М. Пехоти. К.: 2001. 256 с.
8. Сисоєва С. О. Педагогічні технології: коротка характеристика внутрішніх ознак. Педагогічний процес: теорія і практика. 2006. Вип. 2. С.127-131.
9. Стежки у Світ: програма розвитку дітей дошкільного віку зі зниженим слухом. Жук В.В., Литовченко С.В., Максименко Н.Л. та ін. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014.

Інформаційні ресурси

1. <https://ispukr.org.ua/>
2. <https://lib.iitta.gov.ua/>
3. Педагогіка та психологія вищої школи: навчальний посібник / Л.Г.Кайдалова, І.С. Сабатовська Фролкіна, Н.В. Альохіна, Н.В. Шварп Харків: НфаУ, 2019.–249 с.
https://dspace.nuph.edu.ua/bitstream/123456789/20444/1/%D0%9F%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D0%BA%D0%B0%D1%82%D0%B0%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%8F%D0%B2%D0%B8%D1%89%D0%BE%D1%97%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%BF%D0%BE%D1%81%D0%B1%D0%97%D0%B0%D0%BC_19.010.pdf

Методи навчання

Словесні: лекції, пояснення, бесіди тощо; наочні: демонстрації, ілюстрації; практичні: вправи тощо; практичні методи навчання (вправи, групові дискусії, дидактичні та ділові ігри); методи усного контролю – індивідуальне і фронтальне опитування, залік, іспит.

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Навчальний процес за освітньою програмою відбувається в навчальних кімнатах, оснащених аудіовізуальною апаратурою, мультимедійними демонстраційними комплексами та можливістю виходу у глобальні інтернет-мережі або дистанційно.

Поведінка на курсі

Здобувачі зобов'язані під час вивчення курсу:

- Не пропускати лекційних, практичних та семінарських занять;
- Вчасно виходити на електронний зв'язок через відповідні програми (додатки у електронних девайсах);
- Дотримуватись регламенту, який окреслює на початку курсу викладач (не заважати проводити заняття; поважати особистість викладача та його досвід, бути коректними, інтелігентними, але активним під час занять та виконувати індивідуальні/домашні заняття з дисципліни)

Під час контролю знань здобувачі зобов'язані:

- Готуватися до практичних, семінарських занять;
- Виконувати індивідуальні та творчі завдання;
- Бути підготовленими, відповідно до завдань та вимог курсу;
- Виконувати вимоги викладача щодо підготовки до контролю знань;
- Розраховувати на власні знання, не шукаючи інші джерела інформації, які допоможуть відповісти на запитання, скласти тест (залік, іспит), тобто не використовувати девайси для пошуку інформацію через мережу інтернет, не готувати допоміжні підказки у паперовому вигляді тощо.

ресурсних центрах: психолого-педагогічні основи комунікації. *Наука і освіта*. 2022. № 2, С. 31-38.

<https://doi.org/10.24195/2414-4665-2022-2-5>

<https://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/articles/2022-2-doc/2022-2-st31>

<http://lib.iitta.gov.ua/732644/>

6. Литовченко С., Литовченко В. Фактори навколишнього середовища в рамках соціальної моделі розуміння особливих потреб. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2022. № 4(108). С. 27-39.

<https://doi.org/10.33189/ectu.v108i4.120>

http://ojs.csnukr.in.ua/index.php/Exceptional_child/article/view/120

7. Литовченко С. Діяльність ІРЦ у системі підтримки дітей з особливими освітніми потребами: актуальні питання. *Особлива дитина : навчання і виховання*. 2019. №4 (93). С. 30-36.

http://ojs.csnukr.in.ua/index.php/Exceptional_child/article/view/38

<https://doi.org/10.33189/ectu.v4i93.38>

8. Литовченко С. Ключові аспекти узагальнення результатів оцінювання та підготовки висновку Інклюзивно-ресурсного центру. *Освіта осіб з особливими потребами : шляхи розбудови*. 2019. № 15. С. 201-211.

<https://spp.org.ua/index.php/journal/article/view/22>

Монографія

1. Литовченко С. *Діти з порушеннями слуху раннього та дошкільного віку : навчання та супровід* : Монографія. К. : ФОП Симоненко О. І., 2020. 356 с.

Статті у виданнях, проіндексованих у базах даних Scopus та/або Web of Science Core Collection

Тороп К., Ярмола Н., Литовченко С., Трикоз С., Шевченко В., Крулик О. Інноваційні підходи до соціалізації дітей з особливими освітніми потребами (порушення інтелектуального розвитку). Kristina Torop, Nataliia Yarmola, Svitloana Lytovchenko, Snizhana Trykoz, Volodymyr Shevchenko, Oksana Krulhyk. The innovative development of socialization of children with special education needs on the intellectual disability example. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. 2021. [11/02-XXIV](#) (VOL. 11, ISSUE 2, SPECIAL ISSUE XXIV). P. 93-97

<http://www.magnanimitas.cz/11-02-xxiv>

<http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110224/PDF/110224.pdf>

ISSN 1804-7890, ISSN 2464-6733 (ONLINE)

Міжнародні видання

1. Litovchenko S. Theoretical and normative bases of realization of early intervention to children with hearing impairments. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*. 2020. № 7 (35). Vol. 2. P. 3-8. <http://kelmczasopisma.com/viewpdf/3053>

<https://doi.org/10.51647/kelm.2020.7.2.1>

2. Litovchenko S. Support of early and preschool children with hearing impairments in the context of educational changes in Ukraine. *German International Journal of Modern Science*. 2021. № 6. Vol. 3. P. 19-23.

<https://ru.calameo.com/read/0063821518cb83d14037a>

<https://doi.org/1024412/2701-8369-2021-6-3-19-23>

3. Zhuk V. Corrective and devlopmental influence on the auditory devlopment of children with cochltfr implants. *Корекційно-розвивальний вплив на слухомовленневий розвиток дітей з*

кохлеарними імплантатами. KELM (Knowledge, Education, Law, Management). № 3(39), P.46-53.

**Статті у наукових фахових виданнях України,
які включені у міжнародні наукометричні бази**

1. Жук В.В. Рання педагогічна допомога дітям з порушеннями слуху як напрямок сурдопедагогічної теорії і практики. Дидактичні та соціально-психологічні аспекти корекційної роботи у спеціальній школі: Науково-методичний збірник: Вип. 7 / За ред. В.І. Бондаря, В.В. Засенка. К.: Науковий світ. 2006. – С. 16 -19.
2. Жук В.В. Актуальні питання розвитку освіти дітей з порушеннями слуху на сучасному етапі. Дефектологія. №3. Київ: Педагогічна преса. 2008. – С. 3-7.
3. Жук В.В. Технології навчання словесного мовлення дітей з порушеннями слуху. Дефектологія /Особлива дитина: навчання та виховання. 2011. №1 (59). – С. 25- 28.
4. Жук В.В. Теоретико-методичні основи розробки програми розвитку дітей дошкільного віку зі зниженим слухом. Дефектологія /Особлива дитина: навчання та виховання. 2012. №3 (63). – С. 17- 22.
5. Жук В.В. Розвиток системи дошкільної освіти дітей з порушеннями слуху в Україні: концептуальні підходи. Жук В.В., Литвинова В., Таранченко О., Федоренко О., Шевченко В. // Дитина із сенсорними порушеннями: розвиток, навчання, виховання: збірник наук. праць: Вип. 5 / за ред. Колупаєвої А.А. Кіровоград. 2014. – С. 37-49.
6. Концепція розвитку дошкільної освіти дітей із порушеннями слуху. Проект / Жук В., Литвинова В., Таранченко О., Федоренко О., Шевченко В. // Особлива дитина: навчання і виховання. – № 2. – 2014. – С. 38 – 43
7. Жук В.В. Освіта дітей з порушеннями слуху: сучасний стан та перспективи розвитку // Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови : зб. наук. праць: / за ред. В.В. Засенка, А.А. Колупаєвої. Вип. 10. 2015. – С.61-66.
8. Литовченко С. Про результати дослідження «Теоретико-методичні засади навчання дітей з порушеннями слуху в умовах модернізації освіти», що виконувалося в Інституті спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України впродовж 2018-2020 років: Наукова доповідь на засіданні Президії НАПН України 17 лютого 2022 р. Вісник Національної академії педагогічних наук України. 2022, № 4(1). <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4135>
<https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/issue/view/9>
<https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/730994>
9. Литовченко С. Розвиток мережі закладів дошкільної освіти для дітей з порушеннями слуху. Особлива дитина: навчання і виховання. 2022. № 1(105), С. 8-18. <https://doi.org/10.33189/ectu.v1i105.93>
http://ojs.csnukr.in.ua/index.php/Exceptional_child/article/view/93
<http://lib.iitta.gov.ua/730166/>
10. Литовченко С. Методи дослідження проблем освіти осіб з порушеннями слуху (з досвіду підготовки докторів філософії зі спеціальної освіти). Особлива дитина: навчання і виховання. 2022. № 3(107), С. 19-31. <https://doi.org/10.33189/ectu.v107i3.111>
http://ojs.csnukr.in.ua/index.php/Exceptional_child/article/view/111
<http://lib.iitta.gov.ua/732240/>

Зворотній зв'язок

Жук Валентина Володимирівна
Моб. тел. 0662287433 (viber, telegram)

valechka_zhuk@ukr.net

Литовченко Світлана Віталіївна
Моб. тел. 0976841310 (viber, telegram)

svetalitovchenko@ukr.net

Затверджено

Протокол № ___ 6 _ від ___ 12 / _серпня__ / 2022 р.

Укладачі

Литовченко С.В.
Жук В.В.

Завідувач відділу

Литовченко С.В.